

DOI: <https://doi.org/10.34768/r1.2023.v49i1.21>**Paulina Kobyłecka-Bitner***

Uniwersytet Zielonogórski

ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-4362-671X>e-mail: p.e.s.kobylecka@gmail.com

**REKOMENDACJA KSIĄŻKI PT. „EDUKACJA WCZORAJ,
DZIŚ, JUTRO”, POD REDAKCJĄ NAUKOWĄ
MARZENNY MAGDY-ADAMOWICZ,
EWY PASTERNAK-KOBYŁECKIEJ
I ANITY FAMUŁY-JURCZAK, WYDAWNICTWO
ADAM MARSZAŁEK, TORUŃ 2023, S. 341**

Proces edukacji dostosowuje się m.in. do zmian cywilizacyjnych, społecznych, kulturowych, a także gospodarczych. W zależności od potrzeb systematycznie jest podejmowany temat dotyczący starych oraz nowych pomysłów, wartych zastosowania w codziennej praktyce wychowawczo-dydaktycznej. Pojawiają się pytania o to, jak przygotować kolejne pokolenia do życia w przyszłości, w jaki zasób kompetencji wyposażyc podopiecznych, aby poradzi sobie z czekającymi ich wyzwaniami.

Na rynku wydawniczym ukazała się monografia zbiorowa, która wpisuje się w rozważania wokół ważnych problemów edukacyjnych diskutowanych kiedyś, aktualnych obecnie i może istotnych również w kolejnych dekadach. Historyczne i współczesne rozwiązania wzajemnie się przenikają, uzupełniają lub wykluczają. Pojawiają się również nowe, dotąd nieznanne zjawiska, które mają wpływ na ludzki rozwój.

Rekomendowana książka składa się z dwóch części. Pierwsza z nich została poświęcona byłym pracownikom Zakładu Pedagogiki Ogólnej i Pedagogiki funkcyjnej w Instytucie Pedagogiki Uniwersytetu Zielonogórskiego (dawnej Wyższej Szkoły Pedagogicznej). Znajdziemy tu najważniejsze informacje o sylwetkach osób, które są wspominane jako życzliwi współpracownicy, kompetentni nauczyciele akademicy, pomocne koleżanki

---

***Paulina Kobyłecka-Bitner** – magister geologii, studentka na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Zielonogórskiego; zainteresowania naukowe: dydaktyka ogólna, edukacja wczesnoszkolna, resocjalizacja.

i koledzy, naukowcy o szerokiej wiedzy i wysokich umiejętnościach, szanowani przełożeni, mistrzowie dążący do doskonałości. W układzie alfabetycznym zostali przywołani mgr Urszula Balicka, dr Robert Fudali, prof. zw. dr hab. Wojciech Pasterniak, dr Anna Ratuś, dr Maria Strzyżewska oraz dr hab. Leon Mieczysław Walczak. Ten fragment monografii zamyka wspomnienie o dr hab. Edwardzie Koziolu, prof. UZ, wieloletnim kierowniku wymienionego wyżej zakładu.

Po lekturze biogramów nasuwa się refleksja na temat przemijania, pamięci i autorytetów. Piękne słowa o tych, którzy odeszli są doskonałym świadectwem, że pozostawili po sobie trwałe ślady w naukowych księgach i ludzkich sercach. Były to osoby mądre, bogate w doświadczenia życiowe i wspomagające innych. Posiadały także autorytet moralny charakteryzujący się odpowiedzialnością, postępowaniem zgodnym z danym słowem, poczuciem godności, wolności i sprawiedliwości oraz kulturą osobistą (Szołtysek 2019, s. 196-197).

Drugą część rekomendowanej monografii otwierają rozważania Mirosława Kowalskiego (aktualnego dyrektora Instytutu Pedagogiki UZ), który w pięciu odsłonach snuje refleksje na temat powiązań ideologii, prawdy i poznania naukowego. Artykuł kończą podziękowania Edwardowi Koziolowi, Marii Strzyżewskiej, Wojciechowi Pasterniakowi, Urszuli Balickiej, Robertowi Fudalemu i innym współpracownikom za ich dorobek oraz obecność w środowisku akademickim.

Kolejnych sześć rozpraw poświęcono nauczycielom i ich funkcjonowaniu w zawodzie. Swoje przemyślenia zaprezentowali: Marzenna Magda-Adamowicz (*Refleksje polskich pedeutologów*), Zdzisław Wołk (*Zagrożenia nauczycielskiej przyzwoitości*), Ewa Pasterniak-Kobyłecka (*Nauczyciel jako pośrednik transmisji wartości. Stare i nowe wyzwania*), Barbara Czekajło (*Profesjografia zawodu nauczyciela dziś i jutro*), Barbara Klasińska (*Nauczyciel – czuły narrator i tkliwy obserwator. Rozważania snute na kanwie mocnego profesjonalizmu w pedagogice*) i Jasmina Al-Douri (*Wizualny charakter zajęć z wykorzystaniem nowoczesnych narzędzi z perspektywy nauczyciela edukacji plastycznej współczesnej szkoły*). Możemy zauważyć, że wymagania wobec szkolnych wychowawców były i są nadal bardzo wysokie. Oczekuje się od nich nieustannie doskonalonych kompetencji ogólnych i specjalistycznych. Mają być pasjonatami swojej pracy oraz wzorami osobowymi rzetelnie wykonującymi obowiązki. Na lekcjach kształtować zainteresowania i aspiracje swoich uczniów oraz zachęcić ich do samokształcenia.

Uzupełnienie rozważań o nauczycielu stanowią opisy przykładów dobrych praktyk w szkole i przedszkolu. Jakub Niewiński (*Polska szkoła po 24 lutego 2022 roku – wyzwania, dobre praktyki oraz rekomendacje dla bu-*

dowania inkluzyjnej szkoły), Monika Otto (*Znaczenie edukacji międzykulturowej w obliczu problemów współczesnego świata*) i Katarzyna Sadowska (*Edukacja przedszkolna w kontekście potrzeb współczesnego dziecka – próba syntezy*) przekonują, że placówki oświatowe mogą dobrze przygotować młodych ludzi do życia i radzenia sobie z trudnymi problemami społecznymi. Tworzenie pozytywnych relacji między uczniami, nauczycielami i rodzicami, niwelowanie podziałów i barier (także kulturowych) to wyzwania, którym stara się sprostać współczesna edukacja formalna. Dodatkowo Ewa Nowicka (*Dlaczego edukacja medialna jest potrzebna*) podkreśla rolę nowoczesnych technologii informacyjnych w nauczaniu dzieci i młodzieży. Świat wirtualny stanowi obecnie istotną przestrzeń ludzkich interakcji.

Niektórzy autorzy zwracają również uwagę na problematykę wychowania i kształcenia w środowisku rodzinnym. Są to: Iwona Banach (*Macierzyństwo i wychowanie w czasach przemian*), Łucja Reczek-Zymróż (*Znaczenie ojca w wychowaniu dziecka w młodszym wieku szkolnym*), Emilia Wiczorek i Marlena Stradomska (*Edukacja domowa jako alternatywa dla tradycyjnego procesu edukacji – szanse i zagrożenia*). Należy zaznaczyć, że: „Współdziałanie przedstawicieli środowisk wychowawczych jest konieczne w trosce o formację intelektualną, społeczną, psychiczną, emocjonalną oraz duchową kolejnych pokoleń. Jej najważniejszym celem jest wszechstronny rozwój młodego człowieka, który będzie umiał pokojowo porozumieć się z drugą osobą w każdym czasie i przestrzeni” (Pasterniak-Kobyłecka 2020, s. 164).

Ostatni blok tematów dotyczy pracy z uczniami z dysfunkcjami. Lidia Wawryk (*Uczeń z przejawami demoralizacji w środowisku szkolnym*), Marcin Radziwołek (*Zapobieganie zjawisku wykluczenia społecznego osób z niepełnosprawnościami w środowisku szkolnym*) i Paweł Cylulko (*Zajęcia tyflomuzykoterapeutyczne w zmieniającej się rzeczywistości edukacyjnej*) podkreślają rangę edukacji włączającej osoby z niepełnosprawnościami oraz niedostosowane społecznie. W tym obszarze jest jeszcze wiele do zrobienia.

We wszystkich rozdziałach książki ich autorzy wyrażają troskę o efektywność współczesnego systemu edukacji. Zwracają uwagę na ważne funkcje i zadania środowisk wychowawczych służące wspieraniu ucznia we wszechstronnym rozwoju. Podjęte tematy, dotyczące różnych wyzwań stawianych procesowi kształcenia i wychowania, są cennym głosem w debacie o szkole oraz pracy nauczycieli i rodziców w przeszłości, teraźniejszości i przyszłości. Społeczeństwo w naszym kraju czeka na nowe edukacyjne wyzwania, warto dzielić się wiedzą i praktycznymi doświadczeniami.

Literatura | References

GRACIAN B. (2012), *Sztuka doczesnej mądrości*, tłum P. Gancarczyk, Wydawnictwo Helion, Gliwice.

PASTERNAK-KOBYLECKA E. (2020), *Edukacja aksjologiczna dziecka w środowiskach wychowawczych. Współczesne problemy*, Oficyna Wydawnicza Impuls, Kraków.

SZOŁTYSEK A. E. (2019), *Filozofia nauczania. Kształtowanie umysłu*, Oficyna Wydawnicza Impuls, Kraków.